

ChristenUnie

Algemene beschouwingen

bij de begroting 2015
van de gemeente Bedum
op 4 en 6 november 2014

Fractie:

- J. (Jan) Berghuis (fractievoorzitter)
- B. (Bernd) de Jong
- T.G. (Therèse) Doesburg

Algemene Beschouwingen behorende bij de begroting 2015. Fractie ChristenUnie.

Voorzitter.

Inleidend

Het jaar AD 2014 ligt grotendeels achter ons. Wederom een bewogen en spraakmakend jaar. Wereldwijde onrust en extreem geweld. Honderdduizenden mensen, ouderen en jongeren, op de vlucht uit angst voor onthoofding of executie. Wat een vreselijk leed!

Het was het jaar waarin de MH 17, het Maleisische verkeersvliegtuig, domweg uit de lucht werd geschoten en het is ook het jaar waarin de Ebola dreigt uit te groeien tot een epidemie van ongekende omvang. Het houdt allemaal maar niet op!

En Nederland? Nederland herstelt zich uiterst moeizaam van de slepende crisis die de euro economie al 6 jaar teistert. Weliswaar is het begrotingstekort voorlopig terug in het hok, maar ten koste van enorme lastenverzwaringen. In diverse sectoren zijn massa ontslagen en het consumentenvertrouwen scoort erg laag. Pas volgend jaar verschuift de balans van hogere lasten naar lagere uitgaven wat goeddeels moet worden gerealiseerd door bepaalde taken zoals zorg, uitkeringen en werk voor minder geld naar de gemeenten te verschuiven.

De beide regeringspartijen VVD en PvdA hebben bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart het gelag voor hun beleid betaald en fors aan macht en invloed ingeboet.

Dichter bij huis, in onze eigen gemeente, voltrok zich een ander klein drama. Ook dit haalde het landelijke nieuws. GemeenteBelangen (GB) leed bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart een verkiezingsnederlaag. Sindsdien is er sprake van een andere realiteit in dit huis. Niet langer worden de belangen van de burgers van Bedum door 15 raadsleden behartigd maar slechts door 11. Democratisch gekozen GB-raadsleden wensten niet opnieuw als oppositiepartij voor de belangen van hun kiezers in de gemeenteraad op te komen en besloten maar thuis te blijven. Opgebrand! Niet eerder in Nederland vertoond en GB etaleerde met deze primeur het zoveelste staaltje van politiek onvolwassen gedrag en bracht er de naam van Bedum mee in diskrediet. Gelukkig dat Bedum betere ambassadeurs kent. Het was Arjen Robben die op het WK-voetbal in juni, voor de ogen van miljoenen kijkers in binnen- en buitenland excelleerde. Dat was Bedum op zijn best, voorzitter, en het jaar 2014 tot nu toe in vogelvlucht.

Gekoppeld aan Algemene Beschouwingen gaat het vanavond en donderdagavond over de eerste begroting van het nieuwe college en de meerjarenraming 2016-2019. Op enkele onderdelen willen we vanwege de beperkt beschikbare tijd als volgt reageren.

*** Algemeen Bestuur / - Elektronische overheid.**

De digitale dienstverlening wint steeds meer terrein, ook in Bedum. Dat is lastig voor bijvoorbeeld onze oudere burgers en vraagt ons aller aandacht. Alleen door te investeren in een goede relatie tussen overheid en burger zal er begrip ontstaan voor elkaars situatie en wordt daarmee miscommunicatie en irritatie voorkomen.

*** Verkeer, vervoer en waterstaat / - Stationsgebied.**

Gelijktijdig met het besluit om de "Regiotram" op een doodlopend spoor te laten rijden is ook het mooie, veelbelovende conceptplan voor revitalisering van het stationsgebied op hetzelfde spoor beland.

Dat is niet alleen jammer voor Bedum maar ook voor de Regio omdat Bedum in de optiek van Regiovisie de schakelgemeente is tussen het Hogeland en de stad Groningen. Mede daarom is de ChristenUnie van mening, dat het oorspronkelijke plan voor het stationsgebied, wellicht in een aangepaste versie omdat de Regiotram niet zal rijden, een herkansing verdient.

Voorzitter, wij voegen daar een nieuw aspect aan toe.

De plannen voor de aanleg van de oostelijke ontsluitingsweg en een nieuwe overgang over het Boterdiep zijn in een stroomversnelling geraakt. Ze bieden ons plotseling een uitgelezen kans om Bedum-Oost met Bedum-West beter met elkaar te verbinden. Via de Parallelweg, die ook aan onderhoud toe is, zullen zowel ons excentrisch gelegen station als onze sportvoorzieningen aanzienlijk beter voor de inwoners van oostelijk Bedum te bereiken zijn. Deze nieuwe ontsluiting zal uiteraard ook leiden tot minder verkeersdruk in het centrum van ons dorp. Wij stellen het op prijs, voorzitter, indien u onze overwegingen wilt betrekken in een integraal plan voor dit gebied dat wellicht met financiële steun uit de Regiopot kan worden gerealiseerd. Wij zijn benieuwd naar uw ambitie voor een dergelijk plan.

De voor 2015 geplande investering van € 175.000,- in dit gebied mag wat ons betreft –in afwachting van het ambitieuzere plan- dus voorlopig worden geschrapt. Een bescheiden bedrag voor het herstraten van een deel van de klinkertoegangsweg is o.i. voldoende.

- Verkeersveiligheidsplan.

Aan de uitvoering van het in 2012 vastgestelde verkeersveiligheidsplan wordt gestaag gewerkt, zo lazen we. Dat klinkt zeer geruststellend. Tegelijkertijd dienen zich echter al weer nieuwe situaties aan die onze aandacht vragen. Immers, een oostelijke ontsluitingsweg draagt ongetwijfeld bij aan een sterk verminderde verkeersstroom door ons dorp. Dat lijkt mooi maar er zit een keerzijde aan deze medaille. Nu dwingt het merendeel van de RMO's –die dagelijks op weg zijn naar of vanaf de melkfabriek- het bijna altijd te snel rijdende auto- en landbouwverkeer nog tot een lagere snelheid op deze traverse, maar die snelheidsremmers zijn er niet meer als de ontsluitingsweg is gerealiseerd. Daardoor zal de onveiligheid op deze weg verder toenemen. De ChristenUnie vindt de zorg hierover van de aanwonenden terecht en is benieuwd naar uw (toekomst)visie om hier tijdig op te anticiperen.

* Economische zaken

Nu inmiddels met de sloop en nieuwbouw van Bederawalda is begonnen zijn we benieuwd hoe het staat met de intentieovereenkomst met de huisartsen die op 1 januari 2015 afloopt. Wilt u alvast een tipje van de sluier oplichten?

* Onderwijs

De gemeente Bedum kent meerdere basisscholen maar het aantal kinderen dat de scholen bezoekt wordt gestaag kleiner. Dat baart zorgen! Die zorgen hebben wij in deze raad met elkaar gedeeld en is er een beleidsnotitie vastgesteld. Dit jaar hebben de bestuurders van VCPO Noord-Groningen en Lauwers & Eems een rapport gepubliceerd over de toekomst van de scholen in Noord-Groningen. Er is een "Toekomstscenario II" geschreven waaruit blijkt, dat de bestuurders het plan hebben opgevat om veel scholen samen te laten gaan of zelfs te sluiten, zoals in Onderdendam. Kan het college aangeven welke visie het op dit punt heeft, hoe het college bij deze ontwikkelingen betrokken is en welke invloed het hierop uitoefent?

De ChristenUnie is namelijk van mening dat keuzevrijheid voor ouders en kwaliteit van onderwijs weliswaar belangrijke factoren zijn maar dat schoolbestuurders hun eigen verantwoordelijkheid hebben in besluiten gericht op toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot leerlingaantallen.

Voorzitter, wij zien dan ook uit naar de aangekondigde notitie Multifunctionele inrichting schoolgebouwen omdat –zo verwacht de ChristenUnie- met deze nota beter kan worden ingespeeld op lokale demografische ontwikkelingen.

Verder is er verschillende keren in commissie of raad gesproken over het belang van het behoud van onderwijs in Zuidwolde.

Onze fractie hoort positieve geluiden over de samenwerking tussen de scholen en wij zouden graag van het college horen wat de actuele stand van zaken is hoe de samenwerking bestuurlijk verloopt en welke gevolgen die heeft voor de huisvesting.

*** Cultuur en recreatie / - Groenbeheer.**

Ook op dit punt zijn we benieuw naar de ambities van het college. Het groen en het onderhoud van het openbaar groen vindt mijn fractie namelijk belangrijk. Het draagt o.i. in belangrijke mate bij aan onze leefomgeving. Natuurlijk zijn we niet blind voor de jaarlijks oplopende kosten m.b.t. het groen. Maar de ChristenUnie is geen voorstander van het snoeien met een botte bijl in beschikbare onderhoudsbudgetten voor groen omdat op die manier afbreuk wordt gedaan aan de kwaliteit van onze leefomgeving. Verwildering is mooi maar kan niet overal worden toegepast. O.i. valt er wel met beleid te bezuinigen op de post groen en groenonderhoud. De ChristenUnie roept het college –overigens niet voor het eerst- op om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is onze burgers rechtstreeks bij het onderhoud en / of adoptie van ons openbaar groen te betrekken. Houden we niet te verkrampd vast aan de onrendabele stukjes grond? En we zouden bijvoorbeeld aan hoveniersbedrijven het onderhoud van onze rotondes kunnen uitbesteden in ruil voor een beperkte bedrijfsreclame. Als het gaat om de entree tot Bedum dan vindt mijn fractie bijvoorbeeld het pas aangelegde ‘Klaverblad’ nabij de rotonde bij de Eemshavenweg ter hoogte van Noordwolde niet direct het meest nodigende visitekaartje als entree voor Bedum. Wij zijn benieuwd naar uw reactie.

*** Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening**

- Decentralisaties.

In de aanbiedingsbrief wordt geschreven dat 2015 o.a. in het teken zal staan van de decentralisaties. De fractie van de ChristenUnie wil dit aanvullen met de stelling dat 2015 het jaar wordt waarin gaat blijken of de taken, waarvoor gemeenten en dus ook onze gemeente verantwoordelijk worden, ook uitvoerbaar zullen blijken te zijn.

In het jaar 2014 is er door gemeentelijke organisaties veel voorbereidend werk verricht voor de taken die op ons afkomen. Een compliment voor de betrokken medewerkers is daarvoor zeker op zijn plaats.

Dit met name tegen het licht van late besluitvorming in Den Haag, net voor de zomervakantie, en met onduidelijke financiële gevolgen en risico's. Laat het echter helder zijn, voorzitter, wij verwachten dat de zorgtaken prima door de gemeenten kunnen worden uitgevoerd. De gemeente staat immers dicht bij de burgers en de zorg voor de burgers en kan vanwege die directe betrokkenheid de zorg voor de burgers het best uitvoeren. En dat moet toch vooral de winst zijn van de decentralisaties, voorzitter, dat taken beter voor de burger en duurzamer worden uitgevoerd dan nu het geval is.

Daarom is het een verkeerde keus van het Rijk geweest om de decentralisaties direct te koppelen aan een grote bezuiniging op Rijksuitgaven. Gemeenten hadden in de optiek van de ChristenUnie meer ruimte voor moeten krijgen voor de uitvoering van de nieuwe taken. Onze verwachting is dat het uitermate moeilijk zal zijn om in de eerste jaren budgettair neutraal uit te komen. Zeker waar in het eerste jaar de continuïteit van zorg gegarandeerd moet worden met minder beschikbaar geld. Uit het overzicht decentralisaties financieel op bladzijde 47 blijkt dat het budget hiervoor de afgelopen jaren al met een bedrag van € 200.000,- ontoereikend is geweest!

Bij twee punten wil de ChristenUnie nog nader stil staan.

In de eerste plaats meent de fractie van de ChristenUnie, zoals eerder gezegd, dat de taken voor jeugdhulp, zorg, werk en inkomen prima door de gemeenten kunnen worden uitgevoerd. Maar het gaat niet om de gemeenten.

Het gaat natuurlijk in de eerste plaats om de burger die ondersteuning en hulp nodig heeft. Daar waar er sprake is van één gezin, één plan, één regisseur, (en onze fractie staat daar helemaal achter), achten wij het van groot belang dat vooral de burger de vrijheid heeft om te kiezen wie de zorg verleent. Onze fractie denkt daarbij aan zorg en ondersteuning die bij de persoon en het gezin passen maar ook aan keuzevrijheid i.v.m. levensbeschouwing. Graag vernemen wij van het college hoe het hier mee om wil gaan.

In de tweede plaats constateren we dat de nieuwe taken organisatorische en financiële risico's met zich meebrengen. De laatste dagen is dit ook steeds in het nieuws en instellingen uit hun zorgen hierover. Dit betekent dat de vinger aan de pols moet worden gehouden als het gaat om de uitvoering. Wij zijn er van overtuigd dat het college zijn uiterste best doet om de uitvoering goed vorm te geven maar wij willen als gemeenteraad graag op de hoogte blijven. Daarom stellen wij het op prijs dat er voorlopig ieder kwartaal rapportage naar de raad plaats vindt over de uitvoering van de taken met speciaal aandacht voor een financieel overzicht. Graag vernemen wij van het college hoe het de raad wil informeren.

- Participatiewet.

De invoering van de Participatiewet is voor een deel voortzetting van huidig beleid van de WWB maar wel met grote veranderingen, vooral voor de WSW en Wajong. Dit heeft uiteraard gevolgen voor het Werkplein, voor Ability maar ook voor beschikbare budgetten. Al in 2012 is hiervoor, in de samenwerking BMW, de notitie Werk aan de Winkel opgesteld. In de begroting wordt nu vermeld dat "het plan is om in de gezamenlijke uitvoeringstructuur de volledige Participatiewet voor vier gemeenten uit te voeren". Onze fractie begrijpt dat dit proces tijd kost maar staan alle neuzen al in dezelfde richting? Wie bepaalt straks het beleid en de uitvoering? Welke risico's zijn er? Op de raadsvoorlichting in Uithuizen op 27 oktober werd een sheet getoond met 3 modellen voor uitvoering. Daarbij werd aangekondigd dat in 2015 behandeling in de raden plaats vindt, tegelijk met het vaststellen van een 7-tal verordeningen.

De fractie van de ChristenUnie is van mening dat de raden hier toch een stevige rol in hebben. Zij gaan over het beleid (het "wat"), maar dat is niet los te zien van de gevolgen voor de uitvoering (het "hoe"). Onze fractie hecht er sterk aan op korte termijn te worden geïnformeerd over het proces.

Ter afronding op dit onderdeel nog de opmerking dat in de komende tijd ook de samenhang en verbinding tussen de gebieden gezocht moet worden.

- Lokale zorg.

De fractie van de ChristenUnie is benieuwd naar de ontwikkeling van lokale zorg en welzijn. Burgers maken zich ongerust en voelen onzekerheid. Er zijn een paar projecten uitgevoerd, er zijn verschillende activiteiten in het welzijnswerk, er is de ontwikkeling van het CJG. Kan het college aangeven hoe de informatievoorziening verloopt, welke projecten er nu bezig zijn, hoe de contacten met lokale zorginstellingen zijn en welke initiatieven er worden ontwikkeld?

* Volksgezondheid en milieu

Duurzaamheid houdt voor de ChristenUnie in, dat we kiezen voor kwaliteit van leven, voor ieder mens en voor de aarde, nu en in de toekomst. Dat vraagt bezinning op fundamentele waarden en op onze werkelijke behoeften. Dat geldt in het privéleven, in het bedrijfsleven en bij het vaststellen van overheidsbeleid.

We zijn blij dat de gemeente dit jaar op dit punt eindelijk een belangrijke stap heeft gezet met de verduurzaming van de energievoorziening in de Beemden. Daarmee lijkt de koek helaas voorlopig op. Er zal in 2015 een vervolgonderzoek worden gestart naar energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen die uit gaswinningsmiddelen moeten worden bekostigd. De ChristenUnie wil graag concreet weten welke ambitie het college op dit punt heeft.

* Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Wonen is één van de eerste levensbehoeften van de mens. Vanuit “het wonen” kunnen allerlei andere behoeften ingevuld worden en goede huisvesting draagt bij aan het welzijn van onze burgers. De tijd van grootschalig uitbreiden ligt inmiddels achter ons, daarvoor in de plaats dienen in de komende tijd kleinschalige en vraaggestuurde nieuwbouwprojecten gerealiseerd te worden in Bedum. Immers, de gemeente Bedum is gebaat bij een evenwichtige bevolkingsopbouw waarbij het zowel voor ouderen als voor jongeren goed vertoeven is. Er zullen dus voldoende passende woningen beschikbaar moeten zijn. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen. Een gezamenlijke en breed gedragen visie op de toekomstige lokale volkshuisvesting middels een actueel woonplan dient er o.i. voor te zorgen, dat de Gemeente Bedum een aantrekkelijke gemeente is en blijft. De gemeente heeft hierin wat ons betreft een initiërende en stimulerende rol. Essentieel onderdeel hierbij is uiteraard een gematigd woonlastenbeleid. Op dit punt scoort Bedum bijzonder goed.

* Financiële Zaken.

De programmabegroting 2015 betreft de eerste jaarschijf van een bestuursperiode van 4 jaren. Keken wij vorig jaar nog aan tegen meerjaren tekorten oplopend van ruim € 500.000,- in 2015 tot bijna € 700.000,- in 2018, nu vallen deze tekorten – mee door ingeboekte bezuinigingen- substantieel lager uit en wordt voor het boekjaar 2019 zelfs een overschot van € 57.000,- voorzien. Als er iets met zekerheid vast staat m.b.t. onze meerjarenbegrotingen, voorzitter, dan is het dat alle uitkomsten gaande weg het boekjaar weer geheel anders kunnen zijn.

Zeker in deze economisch onzekere tijd vindt de ChristenUnie een robuuste algemene reserve van evident belang. Echter, voor anderen lijken onze reserves een permanente invitatie om minder stringent te begroten. Geld oppotten is natuurlijk niet onze hobby voorzitter, maar met de ontwikkelingen rond de transitie verwachten wij dat in het sociale domein de financiële risico's flink toenemen. Wij zijn als gemeente eindverantwoordelijk voor zowel het beleid als voor de financiën. Dan is het hebben van een goede reserve een rustgevende gedachte.

Wij lazén dat u kans hebt gezien om geld vrij te maken voor de reconstructie van de Waldadriift (in 2015) en De Vlijt (2016). Maar de investering met jaarlast voor De Vlijt vonden wij in meerjarig perspectief niet terug.

Nu laat de begroting 2015 een tekort zien van € 256.000,- en voor de dekking van dit bedrag worden de algemene reserves belast. Het zal u niet verbazen, voorzitter, dat de ChristenUnie dit interen op de algemene reserve niet toejuicht.

Daarom lijkt het de ChristenUnie om meerdere redenen verstandig om de voorgenomen investering m.b.t. de Waldadriift (die overigens in 2012 nog een lage prioriteit kende) voorlopig door te schuiven naar 2016. Op die manier wordt er direct € 106/m ingelopen op het begrote tekort van 2016 terwijl de hoogte van de claim op de algemene reserve met dit bedrag wordt verminderd. Dat vindt de ChristenUnie acceptabel.

Tot zover in eerste termijn.
J. Berghuis, fractie voorzitter.